

Opis reguł obliczeniowych, ewidencji, kontroli oraz wydruku danych

Autor: Sage sp. z o.o.

SPIS TREŚCI

1	Wyliczanie różnic kursowych oraz zapis dokumentów naliczenia różnic kursowych..	4
1.1	OGÓLNE ZASADY WYZNACZANIA RÓŻNIC KURSOWYCH:	4
1.1.1	RÓŻNICE KURSOWE WYNIKOWE.....	4
1.1.2	RÓŻNICE KURSOWE PODATKOWE (OD KOSZTÓW I OD PRZYCHODÓW).....	4
1.1.3	1.1.3. RÓŻNICE KURSOWE PODATKOWE (DODATNIE I UJEMNE)	4
1.1.4	RÓŻNICE KURSOWE BILANSOWE –	5
1.1.5	ELIMINACJA RÓŻNIC KURSOWYCH WYNIKOWYCH I BILANSOWYCH Z PODSTAWY OPODATKOWANIA NA DEKLARACJI PODATKU DOCHODOWEGO GENEROWANEJ W PROGRAMIE.	5
1.1.6	DOLICZENIE RÓŻNIC KURSOWYCH PODATKOWYCH.....	5
1.2	SZCZEGÓŁOWE ZASADY WYLICZANIA RÓŻNIC KURSOWYCH:	5
1.2.1	RÓŻNICE KURSOWE WYNIKOWE I PODATKOWE	5
1.2.2	RÓŻNICE KURSOWE BILANSOWE.....	6
2	Prowadzenie rozrachunków	7
3	Generowanie Bilansu Otwarcia na podstawie sald kont poprzedniego roku.....	7
3.1	KONTA BILANSOWE ZŁOTÓWKOWE ORAZ KONTA POZABILANSOWE	7
3.2	KONTA BILANSOWE WALUTOWE	8
4	Księgowanie dokumentów.....	8
4.1	KONTROLA POPRAWNOŚCI DOKUMENTU W MOMENCIE KSIĘGOWANIA	8
4.2	PRZYPORZĄDKOWANIE DO OKRESÓW SPRAWOZDAWCZYCH I NADAWANIE UNIKALNEGO NUMERU DZIENNIKA KSIĘGOWAŃ.....	8
4.3	KSIĘGOWANIE BILANSU OTWARCIA I KONTROLA POPRAWNOŚCI	8
5	Modyfikowanie planu kont.....	9
6	Ochrona danych księgowych	9
6.1	OCHRONA HASŁEM	9
6.2	UPRAWNIENIA DO WYKONYWANIA OKREŚLONYCH CZYNNOŚCI	9
6.3	ZATWIERDZANIE OPERACJI, NIEODWRACALNOŚĆ KSIĘGOWAŃ	9
7	Automatyczne wprowadzanie danych do programu Finanse i Księgowość.....	9
8	Wyliczanie odsetek od należności przeterminowanych	9
9	Reguły obliczania Bilansu Końcowego oraz Rachunku Zysków i Strat	10
10	Ewidencja VAT.....	10
10.1	METODA ROZLICZANIA VAT	10
10.2	STAWKI VAT W REJESTRACH	10
10.3	WPROWADZANIE DANYCH DO REJESTRÓW	10
10.4	PRZYPISYWANIE WARUNKOWYCH REJESTRÓW VAT W SYTUACJI GDY NASTĄPIŁA ZAPŁATA PO UPŁYWIE OKRESU WARUNKOWEGO.	11
10.5	WPROWADZANIE DANYCH DO REJESTRÓW W FAKTURZE WALUTOWEJ VAT.....	11
11	Zamykanie i zatwierdzanie okresów sprawozdawczych.....	12
11.1	ZATWIERDZENIE BILANSU OTWARCIA	12

11.2	ZAMYKANIE OKRESÓW SPRAWOZDAWCZYCH	12
11.3	ZAMYKANIE ROKU	12
11.4	PRZEKSIEGOWANIE SALD KONT WYNIKOWYCH PRZY ZAMYKANIU ROKU.....	12
11.5	ZATWIERDZANIE ROKU	13
11.6	KSIĘGOWANIE OBROTÓW ROZPOCZĘCIA	13
12	Konta specjalne.....	13
13	Reguły sporządzania wydruków z danych księgowych.....	13

1 Wyliczanie różnic kursowych oraz zapis dokumentów naliczenia różnic kursowych

Program umożliwia prowadzenie ewidencji walutowej na kontach księgowych oraz wyznacza i automatycznie ujmuje na kontach i w deklaracji podatkowej podatku dochodowego wszystkie grupy różnic kursowych według określonych zasad. W przypadku zaznaczenia konta jako walutowego, każda operacja na tym koncie może być rejestrowana zarówno w złotych, jak też w walucie obcej. Program automatycznie wyznacza różnice kursowe wynikowe i podatkowe dla rozliczeń walutowych w trakcie zapisu dokumentu rozliczeń. Zgodnie z obowiązującymi przepisami wartość zapisów w walucie obcej może być odpowiednio przeliczana na dzień bilansowy oraz wyznaczane są odpowiednie różnice kursowe. Wyznaczone różnice kursowe zostają zapisane w postaci dokumentu księgowego do bufora.

1.1 Ogólne zasady wyznaczania różnic kursowych:

1.1.1 Różnice kursowe wynikowe

powstają przy rozliczeniu transakcji zgodnie z zasadami rachunkowości. Program wyznacza różnice dla rozliczonych całkowicie lub częściowo transakcji walutowych, zarejestrowanych dokumentem zaksięgowanym lub jedynie wprowadzonym do bufora. Różnice naliczane są w oparciu o różnicę kursów rozliczenia i ostatniego przeliczania względnie kursu otwarcia transakcji jeżeli przeliczanie transakcji nie było w programie realizowane. Kwota wyznaczonych różnic rejestrowana jest w programie specjalnym generowanym automatycznie dokumentem, kierowana jest na konto przychodów / kosztów finansowych zgodnie z ustawieniami w parametrach programu. Wyznaczone przez program kwoty wpływają w związku z tym na wynik finansowy okresu widoczny w RZiS. Ponadto równolegle kwota wyznaczonych różnic rejestrowana jest w specjalnej ewidencji – Ewidencji Danych Podatkowych poza systemem kont księgowych. Podczas zapisywania do EDP wyznaczona kwota oznaczana jest kategorią podatkową, gdzie istotne znaczenie ma to, czy wyznaczona kwota różnic dotyczy przychodów czy kosztów. Dane z tej ewidencji wykorzystywane są w obliczaniu podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym.

1.1.2 Różnice kursowe podatkowe (od kosztów i od przychodów)

powstają przy rozliczeniu transakcji zgodnie z zasadami prawa podatkowego obowiązującymi do 31. grudnia 2006r.. Program wyznacza różnice dla rozliczonych całkowicie lub częściowo transakcji walutowych, zarejestrowanych dokumentem zaksięgowanym lub jedynie wprowadzonym do bufora. Różnice naliczane są w oparciu o różnicę kursów rozliczenia i pierwotnego kursu otwarcia transakcji. Przeliczenie (wycena bilansowa) aktywów i pasywów w walutach obcych nie ma wpływu na zmianę kursu pierwotnego. Kwota wyznaczonych różnic rejestrowana jest bez dokumentu w Ewidencji Danych Podatkowych poza systemem kont księgowych. Podczas zapisywania do EDP wyznaczona kwota oznaczana jest kategorią podatkową, gdzie istotne znaczenie ma to, czy wyznaczona kwota różnic dotyczy przychodów czy kosztów. Transakcje zarejestrowane jako aktywa traktowane są jako dotyczące sprzedaży, a zarejestrowane pierwotnie jako zobowiązania - jako koszty. Kwoty zapisów różnic kursowych podatkowych nie mają wpływu na wynik finansowy ujawniany w generowanym przez program sprawozdaniu RZiS.

1.1.3 1.1.3. Różnice kursowe podatkowe (dodatnie i ujemne)

powstają przy rozliczeniu transakcji zgodnie z zasadami prawa podatkowego obowiązującymi od 01. stycznia 2007r.. Program wyznacza różnice dla rozliczonych całkowicie lub częściowo transakcji walutowych, zarejestrowanych dokumentem zaksięgowanym lub jedynie wprowadzonym do bufora. Różnice naliczane są w oparciu o różnicę kursów rozliczenia i pierwotnego kursu otwarcia transakcji. Przeliczenie (wycena bilansowa) aktywów i pasywów w walutach obcych nie ma wpływu na zmianę kursu pierwotnego. Różnice kursowe podatkowe nie są wyliczone w sytuacji, gdy zapłata następuje w walucie polskiej PLN. Kwota wyznaczonych różnic rejestrowana jest bez dokumentu w Ewidencji Danych Podatkowych poza systemem kont księgowych. Podczas zapisywania do EDP wyznaczona kwota oznaczana jest kategorią podatkową, gdzie istotne znaczenie ma to, czy wyznaczona kwota różnic jest dodatnia czy ujemna. Różnice ekonomicznie korzystne rejestrowane są jako dodatnie, a powstają:

- w przypadku należności, gdy wpłata jest po wyższym kursie niż należność – czyli przychód w PLN jest faktycznie większy niż wartość pierwotnej transakcji

- w przypadku zobowiązań, gdy zapłata jest po niższym kursie niż zobowiązanie – czyli wypłata w PLN jest faktycznie mniejsza niż wartość pierwotnej transakcji
- Różnice ekonomicznie niekorzystne, rejestrowane są jako ujemne, a powstają:
- w przypadku należności, gdy wpłata jest po niższym kursie niż należność – czyli przychód PLN jest faktycznie mniejszy niż wartość pierwotnej transakcji
  - w przypadku zobowiązań, gdy zapłata jest po wyższym kursie niż zobowiązanie – czyli wypłata w PLN jest faktycznie większa niż wartość pierwotnej transakcji
- Kwoty zapisów różnic kursowych podatkowych nie mają wpływu na wynik finansowy ujawniany w generowanym przez program sprawozdaniu RZiS.

1.1.4 Różnice kursowe bilansowe –

powstają przy wycenie aktywów i pasywów na dzień bilansowy. Program wyznacza różnice dla nierozliczonych na dzień przeszacowania transakcji walutowych, zarejestrowanych wyłącznie zaksięgowanymi dokumentami. Różnice naliczane są w oparciu o różnicę kursów przeszacowania (podanego na dzień bilansowy) i pierwotnego kursu otwarcia transakcji względnie kursu ostatniego przeszacowania, jeżeli transakcja była już w programie przeszacowana. Kwota wyznaczonych różnic rejestrowana jest w programie specjalnym generowanym automatycznie dokumentem, kierowana jest na konto przychodów / kosztów finansowych zgodnie z ustawieniami w parametrach programu. Wyznaczone przez program kwoty wpływają w związku z tym na wynik finansowy okresu widoczny w RZiS oraz na wartość aktywów i pasywów wykazywanych w bilansie. Ponadto równolegle kwota wyznaczonych różnic rejestrowana jest w Ewidencji Danych Podatkowych poza systemem kont księgowych. Podczas zapisywania do EDP wyznaczona kwota oznaczana jest kategorią podatkową, gdzie istotne znaczenie ma to, czy wyznaczona kwota różnic dotyczy przychodów czy kosztów. Transakcje zarejestrowane jako aktywa traktowane są jako dotyczące sprzedaży, a zarejestrowane pierwotnie jako zobowiązania - jako koszty. Dane z tej ewidencji wykorzystywane są w obliczaniu podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym.

1.1.5 Eliminacja różnic kursowych wynikowych i bilansowych z podstawy opodatkowania na deklaracji podatku dochodowego generowanej w programie.

Program wyznaczając podstawę opodatkowania, odczytuje kwoty przychodów i kosztów pobrane z RZiS. Następnie kwoty przychodów oraz kosztów (dla każdej z grupy osobno) są pomniejszane o sumy różnic kursowych wynikowych i bilansowych według kategorii przychody / koszty.

1.1.6 Doliczenie różnic kursowych podatkowych.

Podczas obliczania kwot przychodów i kosztów finansowych, kwoty różnic kursowych podatkowych pobrane z EDP korygują przychody i koszty podatkowe. W ten sposób następuje zamiana różnic kursowych wyznaczanych dla potrzeb rachunkowości finansowej, uwzględnianych w RZiS na różnice kursowe uznawane podatkowe i to bez względu na to czy następowało przeszacowanie wartości nierozliczonych aktywów i pasywów walutowych. Co więcej osobne wyznaczanie wszystkich różnic kursowych od przychodów i analogicznie od kosztów, pozwala na poprawne wyznaczenie kwoty przychodów, co ma bezpośredni wpływ na niektóre limity odliczeń przewidywane w prawie podatkowym.

1.2 Szczegółowe zasady wyliczania różnic kursowych:

1.2.1 Różnice kursowe wynikowe i podatkowe

W przypadku kont rozrachunkowych różnice kursowe są wyznaczone poprzez mechanizm rozrachunków. W momencie rozliczania transakcji walutowej rozpoznanej jako dotyczącej kosztów, wyliczane zostają różnice kursowe według wzoru:

$$RKWK = (KRW * KDPT) - (KRW * KDRP)$$

zastosowane oznaczenia:

RKWK kwota różnic kursowych wynikowych od kosztów

KRW kwota rozliczenia w walucie

KDPT kurs dokumentu rozpoczynającego transakcję (lub kurs z ostatniego przeszacowania)

KDRP kurs dokumentu rozliczającego transakcję.

Wyznaczona kwota jest odprowadzana na odpowiednie konto księgowania różnic kursowych, podane w ustawieniach programu, drugostronnie koryguje wartość transakcji. W przypadku gdy wyznaczona kwota jest liczbą ujemną zmieniana jest strona konta. Są generowane różnice wynikowe ujemne. Odprowadzenie realizowane jest za pomocą dokumentu księgowania różnic kursowych. Ponadto kwota wyznaczonych różnic zapisywana jest w bazie danych programu i po oznaczeniu kategorią podatkową, wykazywana jest w ewidencji danych podatkowych. W przypadku transakcji rozpoznanej jako dotyczącej przychodów, obliczenia wykonywane są analogicznie, inne jest jednak oznaczenie kategorią podatkową.

Jednocześnie dla tego samego rozliczenia, program wyznacza różnicę kursową podatkową dotyczącą kosztów według wzoru:

$$RKPK = (KRW * KDPT) - (KRW * KDRP)$$

zastosowane oznaczenia:

RKPK kwota różnic kursowych podatkowych od kosztów

KRW kwota rozliczenia w walucie

KDPT kurs dokumentu rozpoczynającego transakcję

KDRP kurs dokumentu rozliczającego transakcję.

Wyznaczona kwota jest rejestrowana w bazie danych programu i wykazywana w Ewidencji Danych Podatkowych po oznaczeniu kategorią podatkową. W przypadku transakcji rozpoznanej jako dotyczącej przychodów, obliczenia wykonywane są analogicznie, inne jest jednak oznaczenie kategorią podatkową.

Jeżeli transakcja jest rozliczana według prawa podatkowego obowiązującego od 01. stycznia 2007r., wówczas dla tego rozliczenia, program wyznaczy różnicę kursową podatkową według wzoru:

$$ZAOKR\text{A}GL(kwota\_w * podstawaRKP / suma\_transakcji\_w * kurs) - ZAOKR\text{A}GL(kwota\_w * podstawaRKP / suma\_transakcji\_w * GetKursRozliczenia(ro))$$

zastosowane oznaczenia:

kwota_w - KwotaWalutowaRozliczenia

podstawaRKP – dla transakcji

suma_transakcji_w – kwota walutowa transakcji

kurs - kurs transakcji

GetKursRozliczenia(ro) – kurs z rozliczenia

Wyznaczona kwota jest rejestrowana w bazie danych programu i wykazywana w Ewidencji Danych Podatkowych po oznaczeniu kategorią podatkową. W przypadku transakcji rozpoznanej jako różnica dodatnia, obliczenia wykonywane są analogicznie, inne jest jednak oznaczenie kategorią podatkową.

1.2.2 Różnice kursowe bilansowe

1.2.2.1 Dla przeszacowania walut na koniec roku

W zależności od woli użytkownika, kwota różnic kursowych jest obliczana dla salda konta, salda wybranych zapisów na koncie, pojedynczych zapisów lub dla wszystkich transakcji walutowych. Różnice kursowe są wyznaczone według wzoru:

$$RKB = SW * NKW - SZ$$

zastosowane oznaczenia:

RKB kwota różnic kursowych bilansowych

SW saldo walutowe przeszacowanych zapisów (w przypadku transakcji każda jest uwzględniana osobno)

NKW nowy kurs waluty

SZ saldo złotówkowe przeszacowywanych zapisów walutowych (w przypadku transakcji każda jest uwzględniana osobno)

Wyznaczone różnice kursowe są automatycznie przeksięgowywane (tworzony i zapisywany jest automatycznie dokument) według poniższych reguł:

W związku ze zmianą zasad naliczania różnic kursowych (wprowadzoną nowelizacją ustawy o rachunkowości, dla lat obrotowych rozpoczynających się po 31 grudnia 2001 roku) stosowana jest jedna uniwersalna reguła przeszacowania walut. W zależności od strony transakcji (lub strony salda zapisów) otrzymana kwota rejestrowana jest na przeszacowywanym koncie w taki sposób by uzyskać nową wartość złotówkową transakcji. W przypadku gdy wyznaczona kwota jest liczbą ujemną zmieniana jest strona konta. Drugostronnie kwota zostaje odprowadzona na odpowiednie konto księgowania różnic kursowych, podane w ustawieniach programu. Ponadto kwota wyznaczonych różnic zapisywana jest w bazie danych programu i po oznaczeniu kategorią podatkową wykazywana jest w ewidencji danych podatkowych.

1.2.2.2 Dla przeszacowania walut na koniec miesiąca

Przeszacowanie walut na koniec miesiąca może być wykonane tylko raz w danym miesiącu. W zależności od woli użytkownika, kwota różnic kursowych jest obliczana dla salda konta, salda wybranych zapisów na koncie, pojedynczych zapisów lub dla wszystkich transakcji walutowych.

Różnice kursowe są wyznaczane według wzoru:

$$RKB = SW * NKW - SZ$$

zastosowane oznaczenia:

RKB kwota różnic kursowych bilansowych

SW saldo walutowe przeszacowanych zapisów (w przypadku transakcji każda jest uwzględniana osobno)

NKW nowy kurs waluty

SZ saldo złotówkowe przeszacowywanych zapisów walutowych

Wyznaczone różnice kursowe są automatycznie przeksięgowywane (tworzony i zapisywany jest automatycznie dokument). W zależności od strony transakcji (lub strony salda zapisów) otrzymana kwota rejestrowana jest na przeszacowywanym koncie w taki sposób by uzyskać nową wartość złotówkową transakcji. W przypadku gdy wyznaczona kwota jest liczbą ujemną zmieniana jest strona konta. Drugostronnie kwota zostaje odprowadzona na odpowiednie konto księgowania różnic kursowych, podane w ustawieniach programu. Ponadto kwota wyznaczonych różnic zapisywana jest w bazie danych programu i po oznaczeniu kategorią podatkową wykazywana jest w ewidencji danych podatkowych.

2 Prowadzenie rozrachunków

Rozrachunki w programie Finanse i Księgowość są mechanizmem pomocniczym i częściowo niezależnym od prowadzenia zapisów na kontach. Prowadzenie rozrachunków nie jest wymogiem koniecznym. Oznacza to, że można pracować z programem bez używania mechanizmu rozrachunków. W przypadku prowadzenia rozrachunków, wymogiem jest to, aby każdy zapis księgowy był albo w całości ujęty w rozrachunkach, albo w całości pominięty. W przypadku prowadzenia rozrachunków walutowych zapisy ujęte w rozrachunkach są automatycznie uwzględniane przy wyznaczaniu różnic kursowych. Należy zwrócić uwagę, że rzeczywisty stan rozrachunków jest ujęty w zapisach księgowych na koncie. Zgodność stanu kont ze stanem wykazywanym w opcji przeglądania rozrachunków jest zapewniona tylko wtedy, gdy użytkownik wprowadzi rozrachunki dla wszystkich zapisów na koncie rozrachunkowym. Program nie wymusza takiej zgodności dla wszystkich kont rozrachunkowych, a jedynie dla tych, dla których zaznaczono w planie kont kontrolę rozrachunków. W przypadku wprowadzania korekt rozrachunków (nie poprzez księgowanie dokumentów korygujących lecz przez wprowadzenie korekty w opcji rozrachunków) nie są generowane żadne dokumenty księgowe - z wyjątkiem korekt walutowych, od których odprowadzane są różnice kursowe.

3 Generowanie Bilansu Otwarcia na podstawie sald kont poprzedniego roku

Generowanie bilansu otwarcia nie jest wykonywane automatycznie, lecz na życzenie użytkownika. Wygenerowany bilans otwarcia jest umieszczany w buforze i zapisywany na kontach, a księgowany dopiero na życzenie użytkownika.

3.1 Konta bilansowe złotówkowe oraz konta pozabilansowe

Dla kont bilansowych złotówkowych oraz kont pozabilansowych wyznaczane są salda na koniec poprzedniego roku obrachunkowego i przenoszone jako salda początkowe do bilansu otwarcia następnego roku. Fizyczne przeniesienie sald następuje dla kont ostatniego poziomu analityki, bo tylko dla tych kont może być i jest wykonywane księgowanie. Dla kont pośrednich poziomów analityki salda bilansu otwarcia są tylko obliczane

jako saldo sumy sald odpowiednich kont ostatniego poziomu analityki. W przypadku, gdy w następnym roku konto nie istnieje lub nie jest ostatnim poziomem analityki, to wówczas saldo nie jest przenoszone a informacja o numerze konta i kwocie zostaje umieszczana w oknie informacyjnym. W takim przypadku przeniesienie tego salda musi nastąpić ręcznie.

3.2 Konta bilansowe walutowe

Dla kont walutowych, oprócz przeniesienia salda złotówkowego (opisanego powyżej), przenoszone są salda poszczególnych walut. Salda te mogą być zmienione przed zaksięgowaniem (zarówno kwoty jak i kursy).

3.3. Konta wynikowe

Dla kont wynikowych bilans otwarcia wynosi zawsze zero. Podczas generowania bilansu otwarcia salda kont wynikowych, o ile są niezerowe, zostają doliczane do sald odpowiednich kont bilansowych - analogicznie jak przy przeksięgowaniu kont wynikowych na koniec roku. Operacja ta zapewnia prawidłowe generowanie bilansu otwarcia, niezależnie od wyksięgowania kont wynikowych roku ubiegłego.

4 Księgowanie dokumentów

Księgowanie dokumentów jest operacją nieodwracalną. Oznacza to, że dokument zaksięgowany nie może być usunięty z ksiąg. Ponadto żadna informacja księgowa w dokumencie zaksięgowanym nie może być zmieniona. Jedynymi informacjami możliwymi do zmiany w dokumencie zaksięgowanym jest:

- nadanie lub usunięcie cechy dokumentu lub zapisu
- utworzenie nowej transakcji dla konta rozrachunkowego
- usunięcie nowej transakcji, która nie posiada żadnych rozliczeń.

4.1 Kontrola poprawności dokumentu w momencie księgowania

Pełna kontrola poprawności dokumentów jest przeprowadzana już na etapie zapisywania dokumentu do bufora. Wtedy użytkownik zostaje poinformowany o błędach uniemożliwiających zaksięgowanie dokumentu. Ponadto, po wydaniu polecenia księgowania dokument jest powtórnie sprawdzany, w szczególności sprawdzane są:

- bilansowanie się poszczególnych zapisów dokumentu.
- Sprawdzenie, czy podane konta posiadają swoje definicje w planie kont, oraz czy są ostatnimi poziomami analityki
- sprawdzanie wypełnienia rozrachunków na kontach, na których zaznaczono kontrolę rozrachunków
- obecność w kartotekach odpowiednich pozycji odpowiadających kontom analitycznym z podpiętymi kartotekami.
- prawidłowość przeniesienia salda konta kasy dla raportów kasowych

Dokumenty ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w strukturze danych nie są księgowane. Dodatkowo wyświetlana jest stosowna informacja. W przypadku księgowania grupowego możliwe jest przerwanie księgowania pozostałych dokumentów, aby nie naruszyć wymaganej chronologii księgowania.

4.2 Przyporządkowanie do okresów sprawozdawczych i nadawanie unikalnego numeru dziennika księgowania

Przyporządkowanie do okresu sprawozdawczego jest ustalane na etapie wypełniania danych dokumentu. Okres sprawozdawczy jest podpowiadany przez program na podstawie wprowadzonych dat dokumentu (daty operacji gospodarczej lub daty wpływu). W każdym wypadku użytkownik może ręcznie zmienić przypisanie dokumentu do okresu sprawozdawczego. W przypadku wskazania okresu zamkniętego zostaje wyświetlony stosowny komunikat, a księgowanie dokumentu nie jest możliwe. W momencie księgowania dokumentu zostaje automatycznie wyznaczony i nadawany dokumentowi numer dziennika. W celu zapewnienia (wymaganej przez ustawę o rachunkowości) zgodności miesięcznych obrotów kont z obrotami dziennika księgowania, zastosowano podział na dzienniki miesięczne. Dzienniki te grupują operacje zaliczone do tego samego okresu sprawozdawczego (miesiąca). Numeracja dziennika jest ciągła i narastająca, odpowiadająca kolejności zaksięgowania dokumentów. Poszczególne bilansujące się zapisy dokumentu są numerowane i również ta numeracja (w ramach dokumentu) jest kolejna i niezmienna.

4.3 Księgowanie bilansu otwarcia i kontrola poprawności

Księgowanie bilansu otwarcia może być wykonywane wielokrotnie. Jest to konsekwencją możliwości księgowania na początku roku dokumentów zakwalifikowanych do ksiąg roku ubiegłego - każde takie księgowanie zmienia salda kont i wymaga ponownego wygenerowania lub zmodyfikowania bilansu otwarcia i ponownego jego zaksięgowania. Księgowanie i modyfikacja bilansu otwarcia jest możliwa tylko do momentu

jego zatwierdzenia. Po tym żadne modyfikacje bilansu nie są możliwe. W momencie księgowania jest sprawdzana poprawność bilansu otwarcia, a w szczególności jest sprawdzane:

- bilansowanie się wszystkich sald kont bilansowych
- bilansowanie się sald wszystkich kont pozabilansowych
- prawidłowość wszystkich kont, na które wprowadzono kwoty w bilansie otwarcia.

5 Modyfikowanie planu kont

Modyfikowanie planu kont jest możliwe w każdym momencie pracy z programem, pod jednym warunkiem: konto może być zmienione tylko przed dokonaniem jakichkolwiek księgowania na tym koncie. Dotyczy to zarówno księgowania bilansu otwarcia lub obrotów rozpoczęcia, jak też księgowania dokumentów. Po wykonaniu księgowania nie można zmienić konta na którym było księgowanie oraz żadnego konta z niższych poziomów analityki oraz konta syntetycznego.

6 Ochrona danych księgowych

Dane księgowe są chronione przez kilka mechanizmów, uniemożliwiających lub w znacznym stopniu utrudniających niepożądaną w nie ingerencję. Należy zaznaczyć, że jakiegokolwiek znane obecnie na świecie mechanizmy ochrony danych nie gwarantują stuprocentowej ochrony. Poza podstawowymi zabezpieczeniami, które muszą stosować użytkownicy programu - czyli zabezpieczenie przed niepowołanym dostępem do komputera i/lub sieci komputerowej przez osoby postronne, program zapewnia następujące mechanizmy:

6.1 Ochrona hasłem

Każdy użytkownik posiada własne hasło dostępu do programu. Wpisanie hasła uniemożliwia nieupoważnionemu użytkownikowi pracę w firmie zabezpieczonej hasłem.

6.2 Uprawnienia do wykonywania określonych czynności

Każdy użytkownik posiada nadane prawa dostępu do określonych funkcji programu, szczególnie do operacji księgowania i modyfikacji kartotek systemowych. Uprawnienia są nadawane przez administratora systemu. Uniemożliwia to celowe lub przypadkowe wprowadzenie niepożądanych informacji księgowych przez nieuprawnione osoby.

Zostało dodane nowe prawo - Dostęp do danych osobowych. Użytkownik bez takiego prawa nie będzie miał dostępu do danych zawartych w kartotece pracowników. Będzie mógł jedynie używać tych danych przy wypełnianiu dokumentów, ale bez możliwości przeglądania danych pracowników.

6.3 Zatwierdzanie operacji, nieodwracalność księgowania

Mechanizmem ochrony przed przypadkową lub celową zmianą danych w dokumentach typu księgi handlowe są mechanizmy zatwierdzania operacji. Dane zatwierdzone przez użytkownika są niezmiennalne. Dotyczy to operacji zatwierdzenia bilansu otwarcia, zamykania okresów sprawozdawczych oraz zatwierdzenia roku. Ponadto wszystkie dokumenty księgowe po ich zaksięgowaniu nie mogą być już zmienione.

7 Automatyczne wprowadzanie danych do programu Finanse i Księgowość

Mechanizmy automatycznego wprowadzania danych księgowych do programu Finanse i Księgowość obejmują wyłącznie wprowadzanie dokumentów do bufora, nie mogą więc być powodem i przyczyną powstania niezamierzonych lub błędnych księgowania. Każdy dokument wprowadzany automatycznie jest również badany ze względu na swoją poprawność księgową i odpowiednio oznaczany. Dane te przed zaksięgowaniem mogą i powinny być sprawdzone przez uprawnionego użytkownika i księgowane są na jego polecenie.

8 Wyliczanie odsetek od należności przeterminowanych

W przypadku prowadzenia rozrachunków, program wyznacza automatycznie odsetki od przeterminowanych należności. Odsetki mogą być liczone dla stałej stopy a także dla zmieniającej się w czasie stopy odsetek ustawowych. Odsetki są liczone dla podanej w obydwu przypadkach stopy oprocentowania i ustalonego sposobu rocznie lub dziennie oraz dla wszystkich dni od terminu płatności do dnia dzisiejszego lub dnia rozliczenia transakcji. Odsetki są liczone jako suma częściowych odsetek liczonych w przedziałach, dla których zarówno kwota do rozliczenia jak też stopa procentowa jest niezmienna i tylko dla okresów, dla których dana transakcja była rzeczywistą należnością. Jest to istotne wówczas, gdy w trakcie prowadzenia

rozrachunków występowały nadpłaty lub transakcję rozpoczęto zaliczką. Wyznaczona kwota odsetek może być podstawą do wystawienia noty odsetkowej i wygenerowania dokumentu (tylko do bufora), rozpoczynającego nową transakcję z kwotą naliczonych odsetek.

9 Reguły obliczania Bilansu Końcowego oraz Rachunku Zysków i Strat

Zarówno bilans, jak też rachunek zysków i strat są domyślnie obliczane na podstawie sald kont, uwzględniających tylko i wyłącznie dokumenty zaksięgowane. Na życzenie można uwzględnić dokumenty znajdujące się w buforze - trzeba jednak pamiętać, że jeśli w buforze istnieją błędne dokumenty, wynik bilansu nie będzie poprawny. Przypisania kont do odpowiednich pozycji bilansu oraz rachunków zysków i strat są ustalane na etapie definiowania układów Bilansu lub Rachunku Zysków i Strat. Przypisania te są widoczne w oknie definiowania układów, jak też bezpośrednio w oknie prezentującym uzyskane wyniki. Umożliwia to pełną weryfikację otrzymanych danych. Każde konto może zostać przypisane do pozycji bilansu lub rachunku zysków i strat w sposób zależny od jego definicji w planie kont:

- **konto zwykłe** - wchodzi do określonej pozycji swoim saldem, wówczas to, czy dane saldo zostanie ujęte ze znakiem plus czy też minus zależy od strony obliczanego zestawienia (aktywa, pasywa) oraz od strony salda konta
- **konto szczególne** - może wchodzić w dwie różne pozycje zestawienia: niezależnie saldem Winien i niezależnie saldem Ma;
- **konto rozrachunkowe** - dla tego konta wyznaczane jest saldo dwustronne, będące sumą odpowiednich sald kont ostatniego poziomu analityki. Odpowiada to np. sumie oddzielnie wszystkich należności i oddzielnie wszystkich zobowiązań dla rozrachunków z kontrahentami. Dla tego typu kont obydwa salda mogą wchodzić w różne pozycje zestawienia.

Do powyższych zestawień konta mogą wchodzić zarówno z poziomu syntetyki, jak też z poziomu dowolnej analityki - pod warunkiem, że na wybranym poziomie analityki nie znajduje się kartoteka lub słownik. W takim przypadku można dołączyć konto wyłącznie o wyższym poziomie analityki.

Część pozycji rachunku zysków i strat jest sumą i/lub różnicą innych pozycji zestawienia. Takie pozycje są opisane formułami, określającymi jakie pozycje i z jakimi znakami wchodzi w skład pozycji wyznaczonej.

W trakcie wyznaczania bilansu możliwe jest doliczenie obliczonego wyniku finansowego - stosowne przeksięgowania kont wynikowych wymagane do wyznaczenia wyniku finansowego dokonywane są tylko w pamięci komputera (nie bezpośrednio na kontach).

W myśl znowelizowanej Ustawy o Rachunkowości do rachunku zysków i strat zostały wprowadzone nowe pozycje (np. związane z przychodami od jednostek powiązanych), które nie są wliczane do wyniku finansowego, ale uszczegóławiają informacje prezentowane w innych pozycjach rachunku zysków i strat.

10 Ewidencja VAT

10.1 Metoda rozliczania VAT

Program pozwala na stosowanie jednej z trzech dowolnej metody rozliczania podatku VAT. Użytkownik może wybrać rozliczenie według zasad małego podatnika, metodę kwartalną lub zasady ogólne rozliczania podatku używając parametrów w ustawieniach programu. Jeżeli w ustawieniach programu brak jest wskazania co do stosowanej metody, program domyślnie stosuje zasady ogólne.

10.2 Stawki VAT w rejestrach

Program umożliwia stworzenie rejestrów VAT dla dowolnych stawek procentowych. W celu stworzenia rejestru VAT z potrzebnymi stawkami należy zdefiniować te stawki w ustawieniach programu a następnie zdefiniować nowy rejestr VAT. Od tego momentu nowy rejestr będzie zawierał wybrane stawki VAT, niezależnie od zmiany domyślnych stawek w ustawieniach programu. Stawki wraz ze zdefiniowanym rejestrem nie mogą być już zmienione. Program dopuszcza tworzenie rejestrów VAT zawierających dowolną liczbę niezerowych stawek a ponadto stawki 0%, zwolnione od podatku oraz nieopodatkowane.

10.3 Wprowadzanie danych do rejestrów

Przy wprowadzaniu faktur VAT musi być wypełniony rejestr VAT. Kwoty dokumentu mogą być wprowadzone do dowolnego rejestru VAT. W zależności od potrzeb, Użytkownik może zdefiniować dowolną liczbę rejestrów VAT.

Zależnie od typu wprowadzanego dokumentu oraz metody rozliczania podatku VAT dokument może być wprowadzany do tego samego okresu w rejestrze VAT lub okresy mogą być różne. Na niektórych

dokumentach, oprócz konkretnego okresu rejestru VAT np. III 2012, można wybrać okres „zapłata”, „termin płatności” lub „bez okresu”. Związane to jest ze szczególnym momentem powstania obowiązku podatkowego lub prawa do odliczenia podatku naliczonego zależnie od stosowanej metody rozliczania podatku i rodzaju wykonywanej czynności związanej z podatkiem VAT. Okres :”zapłata” oznacza, że dane VAT z dokumentu zostaną ujęte we właściwym rejestrze po zapłacie należności. Natomiast okres „termin płatności” oznacza, że dane z dokumentów zostaną ujęte we właściwym rejestrze w terminie płatności. Z rejestrów zakupu i sprzedaży można wprowadzić dokument do stosownego rejestru we właściwy okres lub przenieść do rejestru VAT niepodlegającego odliczeniu.

Dla rejestrów VAT obowiązuje reguła zgodności sumy kwot do zapłaty w rejestrze VAT i tzw. kwoty poza rejestrem, z kwotą dokumentu, z dokładnością do ustawionych w programie zaokrągleń

10.4 Przypisywanie warunkowych rejestrów VAT w sytuacji gdy nastąpiła zapłata po upływie okresu warunkowego.

Operacja przypisywania VAT, wg okresów rozliczeń, oblicza kwoty rejestrów proporcjonalnie, tzn. jedna zapłata rozlicza cały dokument, czyli WSZYSTKIE rejestry z okresem "zapłata" są przypisywane w okres zapłaty, z kwotą wynikającą ze stosunku zapłaty do transakcji. Nie istnieje możliwość wskazania, że dana zapłata ma rozliczyć tylko jeden konkretny rejestr lub kilka rejestrów z wybranym przez użytkownika podziałem.

Podczas przypisywania do okresu, kwoty brutto rejestrów, wynikające z zapłaty, są liczone wg wzoru:
kwota_rejestru_w_okresie = (rozliczenie)/(transakcja) * (brutto_rejestru).

Rozliczanie proporcjonalne dotyczy również rejestrów warunkowych, wprowadzonych w wersji 2007. Różne rejestry w jednym dokumencie mogą się ułożyć w ten sposób, że jeden rejestr (w okres zapłata) ma już spełniony okres warunkowy a drugi (też zapłata) jeszcze nie. Zapłata, która się pojawia, nie modyfikuje pierwszego rejestru, gdyż został on przypisany ze względu na spełnienie warunku, natomiast rozlicza proporcjonalnie drugi rejestr.

Przykład:

Rejestry na dokumencie:

Nazwa	Stawka	Netto	VAT	Brutto	Okres
Rej Warunkowy 20 dni	22	...	...	100	IX 2006 (przypisany warunkowo, pierwotnie zapłata)
Rej Warunkowy 120 dni	22	...	...	1500	zapłata
Razem				2500	(na tyle opiewa transakcja)

W październiku (czyli już po warunkowym przypisaniu pierwszego rejestru) przychodzi rozliczenie na 500 zł. W listopadzie drugie rozliczenie na 2000 zł.

Stąd, po przypisaniu otrzymujemy ostateczny kształt rejestrów:

Nazwa	Stawka	Netto	VAT	Brutto	Okres
Rej Warunkowy 20 dni	22	...	...	100	IX 2006 (przypisany warunkowo, pierwotnie zapłata)
Rej Warunkowy 120 dni	22	...	...	300	X 2006 (okres pierwszego rozliczenia)
Rej Warunkowy 120 dni	22	...	...	1200	XI zapłata
Razem				2500	

10.5 Wprowadzanie danych do rejestrów w fakturze walutowej VAT

Przy wprowadzaniu faktur walutowych VAT musi być wypełniony rejestr VAT. Rejestr dla tych faktur może być wprowadzony w walucie obcej i w PLN lub tylko w PLN. Zawiera on kwoty w walucie oraz kwoty w PLN. Dla rejestru VAT musi być podana waluta rejestru. Można podać też kurs:

- Kurs VAT to kurs wynikający z Ustawy o podatku od towarów i usług. Wg tego kursu przeliczane są kwoty w rejestrze VAT, oraz służy on do automatycznej dekretacji dla kwoty VAT
- Kurs CIT/PIT to kurs wynikający z Ustawy o podatku dochodowym. Kurs służy do przeliczenia kwot netto i brutto podczas automatycznej dekretacji na konta (przy przejściu z rejestru VAT na dokument).

Ponieważ w niektórych przypadkach kursy te mogą być różne (gdyż będą brane z różnych dni), dlatego należy podać oba.

Jeśli kursu nie podano, kwoty w rejestrze można wpisać tylko w PLN.

Jeśli podany jest kurs, program stosuje następujące algorytmy w przeliczaniu kwot w rejestrze VAT:

Jeżeli wprowadzono netto w walucie, wówczas program dokonuje następujących przeliczeń:

- Netto w PLN = Netto w walucie x kurs dla VAT
- VAT w PLN = Netto w PLN x stawka VAT %
- Brutto w PLN = Netto w PLN + VAT w PLN
- Brutto w walucie = Brutto w PLN / kurs dla VAT
- VAT w walucie = Brutto w walucie – Netto w walucie

Jeżeli wprowadzono brutto w walucie, wówczas program wykonuje następujące przeliczenia:

- Brutto w PLN = Brutto w walucie x kurs dla VAT
- Netto w PLN = Brutto w PLN / (1 + stawka podatku/100)
- VAT w PLN = Brutto w PLN – Netto w PLN
- Netto w walucie = Netto w PLN / kurs dla VAT
- VAT w walucie = Brutto w walucie – Netto w walucie

Jeżeli wprowadzono netto w PLN, wówczas program wykonuje następujące przeliczenia:

- VAT w PLN = Netto w PLN x stawka VAT %
- Brutto w PLN = Netto w PLN + VAT w PLN
- Netto w walucie = Netto w PLN / kurs dla VAT
- Brutto w walucie = Brutto w PLN / kurs dla VAT
- VAT w walucie = Brutto w walucie – Netto w walucie

Jeżeli wprowadzono brutto w PLN, wówczas program wykonuje następujące przeliczenia:

- Netto w PLN = Brutto w PLN / (1 + stawka podatku/100)
- VAT w PLN = Brutto w PLN – Netto w PLN
- Netto w walucie = Netto w PLN / Kurs dla VAT
- Brutto w walucie = Brutto w PLN / Kurs dla VAT
- VAT w walucie = Brutto w walucie – Netto w walucie

Stawka podatku – to stawka podatku VAT podana bez znaku % (np. 22, 7)

11 Zamykanie i zatwierdzanie okresów sprawozdawczych

11.1 Zatwierdzenie bilansu otwarcia

Zatwierdzenie zaksięgowanego bilansu otwarcia uniemożliwia dokonywanie w nim jakichkolwiek zmian, można go wyłącznie przeglądać. Uwaga ta dotyczy również kont pozabilansowych.

11.2 Zamykanie okresów sprawozdawczych

Program zezwala na księgowanie w dwa kolejne okresy sprawozdawcze: bieżący i poprzedni. Jednocześnie okresy sprawozdawcze należy regularnie zamykać. Operacja ta musi zostać wykonana przez użytkownika - program nie zamyka okresów automatycznie. Program nie pozwala na księgowanie dokumentów w okres zamknięty, a także w kolejny trzeci okres licząc od ostatniego zamkniętego okresu.

11.3 Zamykanie roku

Zamknięcie roku jest możliwe po zaksięgowaniu dokumentów z całego roku obrachunkowego, dokonaniu rozliczenia rachunku zysków i strat oraz sporządzeniu bilansu. Po zamknięciu roku możliwe jest dokonywanie księgowania, ale po wykonaniu księgowania należy po raz kolejny przeprowadzić zamykanie roku. Zamknięcie roku powoduje ponadto wykonanie przeksięgowania kont wynikowych na konta bilansowe oraz sporządzenie końcowego bilansu oraz rachunku zysków i strat.

11.4 Przeksięgowanie sald kont wynikowych przy zamykaniu roku

Salda kont wynikowych wchodzących na tę samą pozycję rachunku zysków i strat co konto "rozliczenie kosztów zespołu 4" zdefiniowane w ustawieniach programu są przeksięgowywane na konto "rozliczenie

kosztów zespołu 4". Następnie salda pozostałych kont wynikowych oraz saldo konta "rozliczenie kosztów zespołu 4" zostają wyksięgowywane na konto bilansowe "wynik finansowy", również zdefiniowane w ustawieniach programu. Dla powyższych operacji program automatycznie tworzy i księguje odpowiednie dokumenty.

11.5 Zatwierdzanie roku

Zatwierdzenie roku jest dokonywane po jego zamknięciu. Wykonanie tej operacji powoduje zablokowanie możliwości wprowadzenia jakichkolwiek dokumentów księgowych w danym roku. Oznacza to, że dane zatwierzonego roku nie mogą być już zmieniane.

11.6 Księgowanie Obrotów Rozpoczęcia

Obroty rozpoczęcia, wprowadzane w pierwszym roku działalności firmy mogą być księgowane wielokrotnie aż do momentu zatwierdzenia. Potem wszelkie zmiany i błędy można skorygować tylko poprzez księgowanie dokumentów w okres, w który zostały zaksięgowane obroty rozpoczęcia. Przed zaksięgowaniem obrotów rozpoczęcia dokonywane jest sprawdzenie poprawności danych, a w szczególności:

- bilansowanie się wprowadzonych kwot (osobno dla kont bilansowych i wynikowych oraz osobno dla kont pozabilansowych)
- prawidłowość kont, na które zostały wprowadzone niezerowe obroty.

12 Konta specjalne

W ustawieniach programu zdefiniowane są konta specjalne, stosowane w trakcie wykonywania automatycznych przebiegowań oraz przy automatycznym generowaniu dokumentów do bufora. Są to następujące konta:

- konto przeksięgowania różnic kursowych Wn
- konto przeksięgowania różnic kursowych Ma
- konto przychodów przyszłych okresów
- konto techniczne przeszacowania walut
- konto księgowania odsetek Wn
- konto księgowania odsetek Ma
- konto wynik finansowy
- konto rozliczenia kosztów zespołu 4
- konto księgowania bilansującego dekret Wn
- konto księgowania bilansującego dekret Ma
- konta kręgu kosztów.

13 Reguły sporządzania wydruków z danych księgowych

Wszystkie wydruki danych z programu, wymagane przez ustawę o rachunkowości sporządzane zostają na podstawie zaksięgowanych dokumentów (dziennika) oraz zapisów kont. Raporty te ujmują chronologicznie wszystkie dokonane zapisy księgowe z podanego okresu. Szczegółowe reguły pobierania danych i prezentacji ich na wydrukach są zawarte w zbiorach źródłowych raportów, dostępnych w opcji definiowania raportów.

Koniec pliku.